

SOLUCIONARI ACTIVITATS COMPLEMENTÀRIES

PROPOSTA EDUCATIVA
VÍMETS I VIMETERES A LES RIBES DEL TER

Nivell educatiu: Cicle superior de primària (5è i 6è)
Matèria: Coneixement del Medi Natural, Social i Cultural

Activitat 1b. Situem-nos

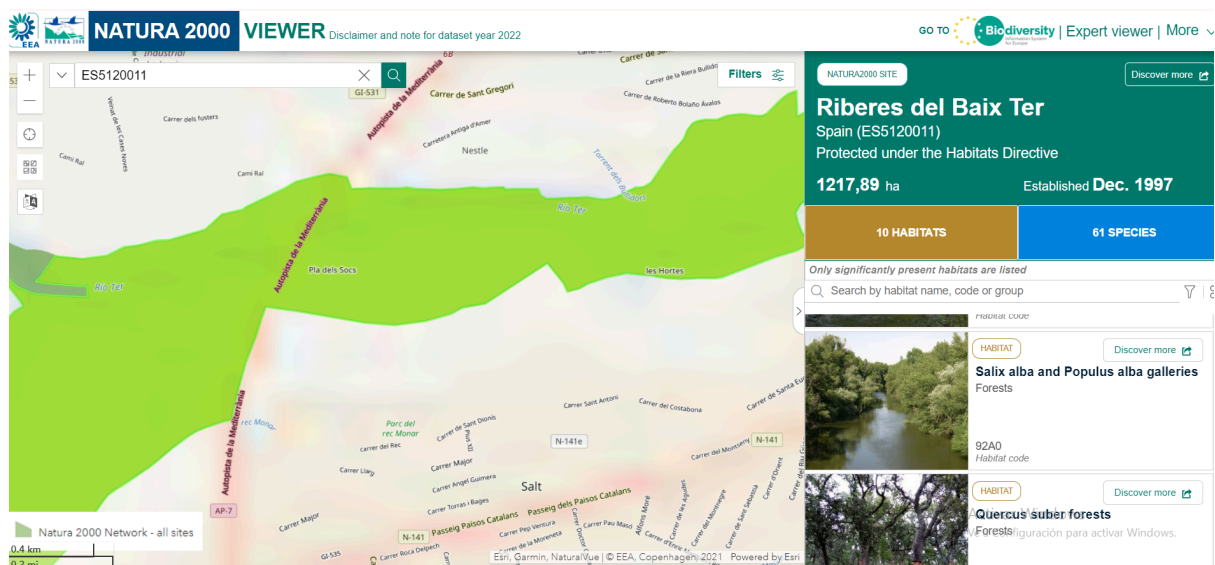
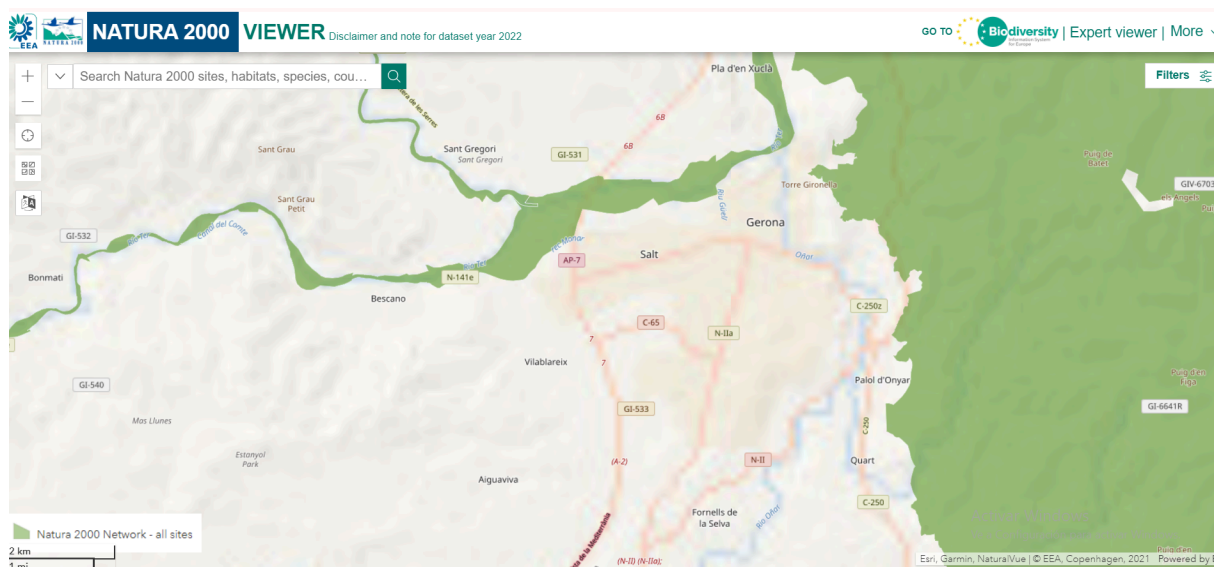
Posa't a prova. Entra en el següent enllaç i busca aquesta zona protegida. Les zones protegides són les pintades en color verd.

<https://natura2000.eea.europa.eu/>

Aquí hi ha tota la informació de la zona protegida de les Riberes del baix Ter <https://biodiversity.europa.eu/sites/natura2000/ES5120011>

En el següent enllaç, trobareu un vídeo tutorial per trobar el Pla de Socs al web de la Xarxa Natura 2000:

https://www.dropbox.com/scl/fi/5k8053r7n8j4a18remksu/VideoTutorial_XN2000_Pla-de-Socs.mp4?rlkey=ywieu90qeha8gq8v9igmu89du&st=gh09d29k&dl=0

El Pla dels Socs i les ribes del Ter, és un espai habilitat per a l'oci i esbarjo situat en la trama urbana de Salt. Gràcies a la vegetació pròpia d'aiguamolls i boscos de ribera, com el salze (*Salix spp.*), pollancre (*Populus spp.*), plataner (*Platanus x hispanica*), àlber (*Populus alba*), les aus troben el seu refugi per reproduir-se.

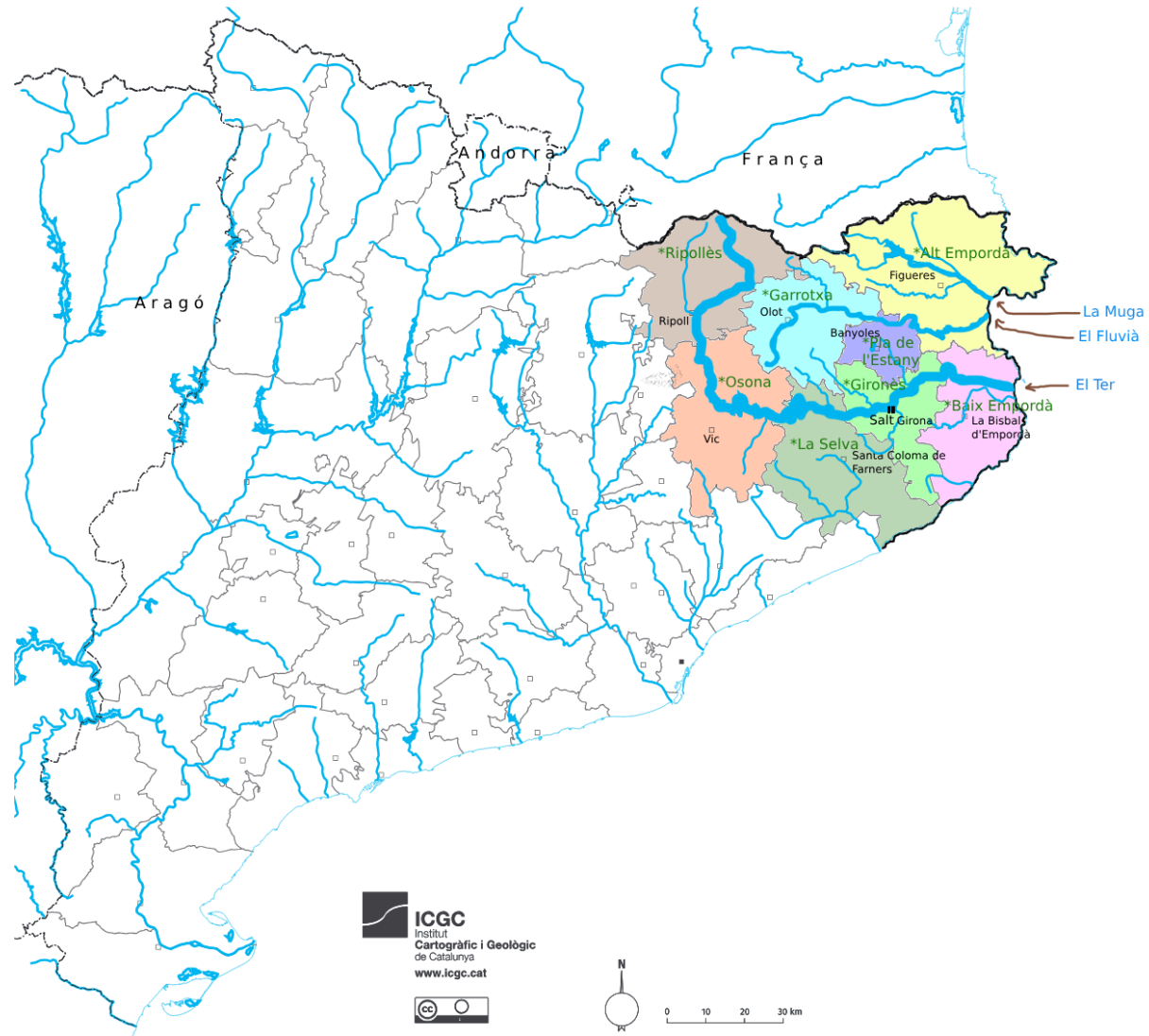
A Salt, les ribes del Ter són un bon lloc per a la nidificació de moltes aus i també alguns amfibis: Pardal roquer (*Petronia petronia*), oreneta (*Hirundo rustica*), xarxet (*Anas crecca*), blauet (*Alcedo atthis*), arpella (*Circus aeruginosus*), pinsà borroner (*Pyrrhula pyrrhula*), durbec (*Coccythraustes coccythraustes*), polla d'aigua (*Gallinula chloropus*), fotja (*Fulica atra*), ànec coll-verd (*Anas platyrhynchos*), gripau d'esperons (*Pelobates cultripes*), reineta (*Hila meridionalis*), granota verda (*Pelophylax perezi*), granota pintada (*Discoglossus pictus*).

La inclusió del Ter a la Xarxa Natura 2000 (XN2000) és un gran pas per a la preservació de la vida al voltant d'aquest riu. La XN2000 és la iniciativa europea més important de conservació de la natura. Conformava una xarxa d'espais naturals, i el seu objectiu principal és fer compatible la protecció de les espècies i els hàbitats naturals i seminaturals amb l'activitat humana que s'hi desenvolupa, evitant el deteriorament de les espècies i afavorint-ne l'estat de conservació.

A més, dins de la XN2000, les ribes del Ter s'han inclòs en la com a ZEC (Zona d'Especial Conservació), aquesta, inclou tot l'espai fluvial de la part baixa del riu Ter a les comarques gironines, des d'Amer fins a la desembocadura a l'Estartit. Aquest és un sistema molt fràgil i sotmès a canvis constants de cabal.

Activitat 1b. Situem-nos

Descobrim el riu i el seu territori

Per consultar més mapes tant físics com polítics es poden descarregar a l'Institut Cartogràfic i Geològic de Catalunya, on podeu trobar tant mapes físics com de comarques. <https://www.icgc.cat/ca/Ambits-tematics/Recursos-didactics>.

Respostes: Descubrim el riu i el seu territori

2. On neix el riu Ter? I on desemboca?

Resposta: El riu Ter neix a Ulldeter, a 2.400 metres d'altitud, a la comarca del Ripollès. Desemboca a l'Estartit, al mar Mediterrani.

3. Per quines comarques passa? Pinta-les i posa el nom de les comarques per les quals passa el riu Ter. Podries posar totes les de la província de Girona?

Resposta: El riu Ter passa per les comarques: d'Osona, Gironès, la Selva i el Baix Empordà. Comarques de la província de Girona: Gironès, la Selva, Ripollès, la Garrotxa, el Pla de l'Estany, Alt Empordà, Baix Empordà.

4. Què és el bosc de ribera? Quines creus que són les seves característiques?

Els boscos de ribera són aquells hàbitats que es formen al costat de rius i rieres. Formen part de l'ecosistema fluvial. La proximitat al riu (més disponibilitat d'aigua), l'elevada humitat i la riquesa de nutrients fan que hi creixi una vegetació característica, diferent de la resta del territori: la **vegetació de ribera** (arbres, arbusts i herbes característics).

Aquests boscos tenen una **elevada biodiversitat i productivitat**. Poden acollir una gran quantitat d'espècies diferents, són refugi per a molts animals (vertebrats i invertebrats). La fullaraca, branquillons, fruits i flors de la vegetació de ribera que va a parar al riu són **font d'aliment** en forma de matèria orgànica per part dels macroinvertebrats aquàtics.

Altres característiques dels boscos de ribera són:

- Actuen com a **corredors biològics**, connectant espais naturals al llarg de tota la trajectòria del riu.
- Filtren els contaminants de l'aigua: les arrels de tota la vegetació actuen com a filtre.
- Estabilitzen el curs del riu: la vegetació i les arrels aguanten el substrat i sediments, i frenen (fan de barrera) les riuades.
- Regulen la temperatura ambient i la de l'aigua: els boscos de ribera fan ombra al llit del riu, mitigant les variacions tèrmiques diàries i anuals.
- Regulen el creixement d'algues: l'ombra de la vegetació disminueix la quantitat de llum disponible a l'aigua frenant el creixement desmesurat d'algues.

La vegetació característica que es forma a la vora del riu va resseguint la riba, conformant un paisatge únic i de gran valor. Són hàbitats amenaçats per diversos factors, com pot ser el canvi d'ús del sòl (nous conreus o pastures, camins, infraestructures, etc.).

Activitat 1d. Fem un herbari a l'aula

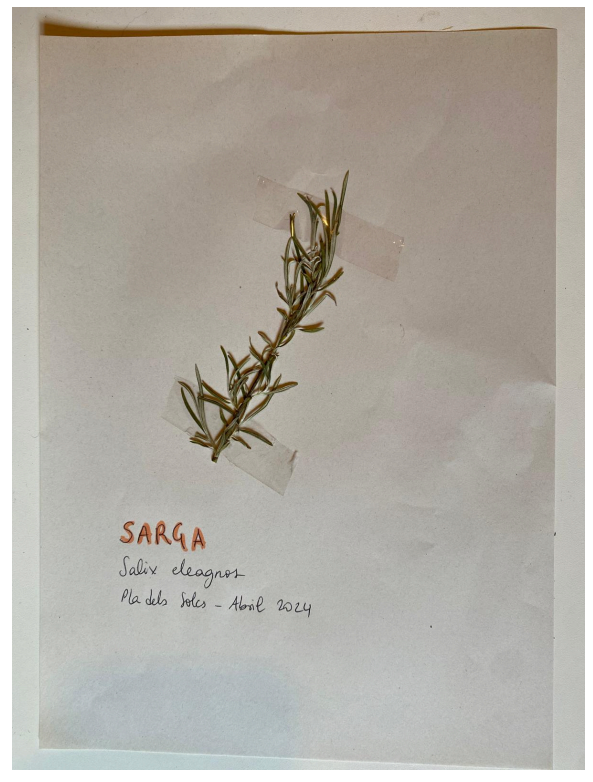
En els següents enllaços podeu consultar el nom científic de cada espècie i les seves característiques:

<https://herbarivirtual.uib.es/>

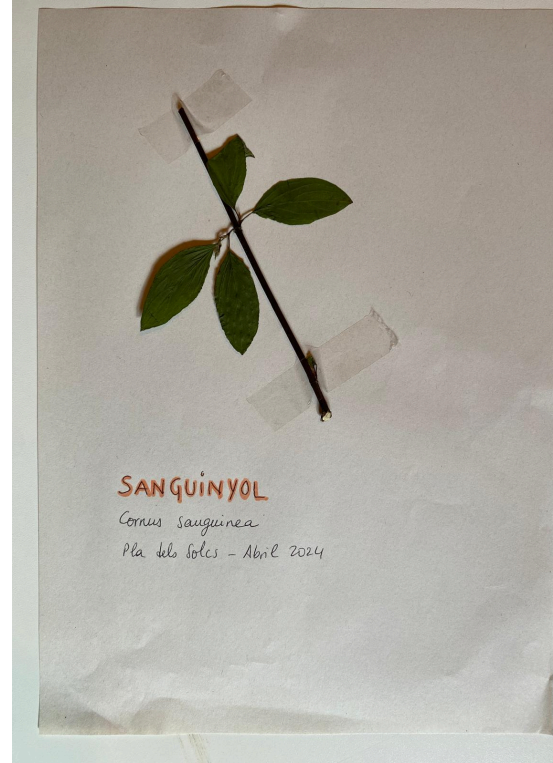
<https://www.floracatalana.cat/>

Es mostren dos exemples de la fitxa a incloure en l'herbari amb cada planta:

Nom comú: Sarga
Nom científic: *Salix elaeagnus*
Lloc i data de recol·lecció: Pla dels Socs -
Abril 2024
Característiques de la planta: arbust
caducifoli, de fulles linears més aviat
petites.

Nom comú: Sanguinyol
 Nom científic: *Cornus sanguinea*
 Lloc i data de recollida: Pla dels Socs -
 Abril 2024
 Característiques de la planta: arbust
 caducifoli, de fulles ovades.

Fitxes de les plantes estudiades durant la sortida 1 i les seves característiques:

<p>Sanguinyol (<i>Cornus sanguinea</i>)</p> 	<p>CARACTERÍSTIQUES</p> <ul style="list-style-type: none"> - Arbust caducifoli. - Fulla ovada, de marge enter, i nerviació arquejada. - Branquillons rogencs, que recorden a la sang. - Flors agrupades i fruits de color negre.
<p>Freixe (<i>Fraxinus sp.</i>)</p> 	<p>CARACTERÍSTIQUES</p> <ul style="list-style-type: none"> - Arbre de fulla caduca. - Fulles compostes: fulles que estan formades per fulles més petites (anomenats folíols). Els folíols sempre són senars.

Canya (*Arundo donax*)

CARACTERÍSTIQUES

- Herba de la Família de les Gramínies (grup que inclou el bambú, els cereals - arròs, blat, etc.).
- Espècie exòtica invasora provinent d'Àsia.
- Competeix amb el canyís (*Phragmites australis*), l'espècie autòctona.
- S'utilitza molt a l'hort, per encanyar, p.ex. tomaqueres.
- Flors i fruits en un plomall a l'extrem superior.

Carex (*Carex sp.*)

CARACTERÍSTIQUES

- Herba.
- Flors en espiga, i fulles linears.
- En llatí el seu nom significa que talla.
- Pot servir com a fibra vegetal per fer objectes.

Jonc (*Scirpus holoschoenus*)

CARACTERÍSTIQUES

- Herba sense fulles.
- Tiges rodones, buides i toves.
- Les tiges són fotosintètiques i acaben amb una punxa.
- Tolera certa salinitat al sòl.

<p>Om (<i>Ulmus minor</i>)</p> 	<p>CARACTERÍSTIQUES</p> <ul style="list-style-type: none"> - Arbre caducifoli. - Fulles ovades, de marge serrat i nerviació pinnada-paral·lela. - La principal característica és la base de la fulla asimètrica.
<p>Àlber (<i>Populus alba</i>)</p> 	<p>CARACTERÍSTIQUES</p> <ul style="list-style-type: none"> - Arbre caducifoli. - Fulles orbiculars, de marge dentat-lobular. - Fulles de dos colors: amb l'anvers verd, i el revers blanquinós.
<p>Salze blanc (<i>Salix alba</i>)</p> 	<p>CARACTERÍSTIQUES</p> <ul style="list-style-type: none"> - Arbre caducifoli. - Fulles lanceolades i marge serrat. - Les fulles són de dos colors: amb l'anvers d'un verd-oliva, i el revers blanquinós. - Dels salzes (<i>Salix</i> sp.) se'n pot fer aspirina. - Les tiges (vímet) es fan servir en cistelleria.
<p>Vern (<i>Alnus glutinosa</i>)</p> 	<p>CARACTERÍSTIQUES</p> <ul style="list-style-type: none"> - Arbre caducifoli - Fulles ovades, de marge dentat, i sense punta, escapçada (amb l'àpex de la fulla escotat). - Tronc dret i escorça llisa.

Activitat 3a. Com es recol·lecta el vímet?

Respostes a les preguntes de comprensió:

1. Com es diu la planta de la qual s'extreu el vímet? I en recordeu el nom científic?

Resposta: Salze o vimetera. Nom científic: Salix alba o Salix fragilis (poden ser diferents espècies que comparteixen el gènere, Salix).

2. Com es diu el conjunt de brots?

Resposta: Feix

3. Us heu fixat què fa servir per lligar el feix?

Resposta: fa servir el mateix vímet per lligar el feix.

4. Quants dies han d'estar en remull?

Resposta: 15 dies

5. Per què els posem en remull?

Resposta: Perquè siguin ben flexibles i tous per poder-los treballar.

Possibles respostes a les preguntes reflexives:

1. Per què creus que la feina de cisteller com la de Joan Farré és important en la nostra societat actual?

Possible resposta: La feina de cisteller és important perquè conserva un ofici tradicional, fomenta la sostenibilitat utilitzant materials naturals i ofereix productes únics i artesanals que no es poden replicar en massa a les fàbriques.

2. Quins valors penses que es poden aprendre de l'artesanía tradicional com la cistelleria? Quines habilitats creieu que ha de tenir una persona que es dedica a la cistelleria?

Possible resposta: Es poden aprendre valors com la paciència, la dedicació, la creativitat, el respecte per les tradicions i la importància de la feina manual ben feta.

3. Com creus que la tecnologia moderna pot afectar l'ofici tradicional dels cistellers?

Possible resposta: La tecnologia pot afectar l'ofici tradicional fent que els productes artesanals siguin menys comuns i més cars, ja que els productes industrials són més barats i fàcils de produir en massa. No obstant això, també pot ajudar a promoure i vendre els productes artesanals en línia a un públic més ampli.

4. Quina importància té conservar oficis tradicionals com la cistelleria per a les futures generacions?

Possible resposta: Conservar aquests oficis és important perquè mantenen viva la cultura i la història, ofereixen alternatives sostenibles als productes industrials i permeten que les futures generacions apreciïn l'artesanía i el valor del treball manual.

5. Després de veure el vídeo, què t'ha semblat més interessant de la feina de Joan Farré i per què?

Possible resposta: El més interessant és la dedicació i la passió que posa en cada peça, així com les tècniques tradicionals que utilitza per crear cistells únics i funcionals.

6. Què creus que fa que un cistell fet a mà sigui especial comparat amb un cistell fet en una fàbrica?

Possible resposta: Un cistell fet a mà és especial perquè cada peça és única, feta amb cura i habilitat, i sovint porta una història i una tradició darrere seu. A més, tendeix a ser de millor qualitat i més durador.

Redacció i coordinació La Copa SCCL:

Àgata Albà i Irene Febrer

Aportacions de les escoles participants

Crèdits i autoria de les il·lustracions:

Autors corresponents. (Doc: Crèdits)

Diputació de Girona

Clacopa
COOPERATIVA
DE PROJECTES AMBIENTALS

